

Szétrobbant a német-osztrák vámunió terve

Aratás előtt

Alig tíz nap választ el bennünket Péter-Pál napjától. Amíg a városok hőségben izzó falai között a politika köti ujjabb kérékbe az új választások konkolyos vetésének áldatlan természetét, addig a falvak, a tanyák népe komolyabb aratásra készül. Mindenütt, a napverte mezőkön érik az aranyszínű „élet”, a buza gazdag terhétől áldottan hajladozik a kincseket érő kalásztenger és fenik már a kaszákat a kerges tenyerek, élesítik a sarlókat a tanyákon a marokszedő asszonyok, leányok. Az aratás ősi ünnepére készül a föld munkás népe újra s a nyomorban vergődő világ reménye ott virraszt a ringó buzamezők aranylő tengere felett.

A politika és az élet követőinek munkája azonban egyre jobban és egyre messzibb távolodik el egymástól minálunk. Mialatt az ország népe, a nyolcvan százalékos agrárállam minden életenergiája az új terméstől teszi függővé jövő sorsának alakulását, a politika nagyhangú aratói kába körtáncot járnak a parlament körül és senki sem törődik azzal: mi lesz az ország ujjabb termésével, mi lesz a buzáunkkal...?

Rekord-terméssel áldott meg ebben az évben is mindnyájunkat a világ Mindenható Ura, mert megérdemelte a föld egyszerű és szorgalmas népe, hogy áldás koronázza verejtékes fáradságát, ezer nyomorúság közben is kitartó, reménykedő munkáját. De mire a buza földek termésé megérett az aratásra, a párt-politikai viharok vetése is meghozta a maga sivar termését. Kiderült, hogy ezek a politikai istencsapások elsodortak minden olyan szándékot, amely a valóságos élet bajainak törődött volna, a meggondolt szavakat elnyomták a korteskedések féktelen hangzavarai és most, az aratás előtti tizedik napra derült ki, hogy hiába érett meg a buzáunk, mert nincs, aki eladja és más célokra fordították a buzaértékesítés munkájára hivatott Agrárhitelintézetnek is a külföldről kölcsönkért 500 millióját...

Ki mint vet, úgy arat. De a legnagyobb igazságtalanság, hogy a politika áldatlan vetése miatt, újra az ország népének becsületes munkája jusson veszendőbe. Rá kell döbbenniök egyszer mindazoknak, akik az ország élére kerültek, hogy a föld népének sorsa az ország sorsává forrott elszakíthatatlanul szent kötelékben össze. És a föld népének nyomora az ország nyomorát jelenti. Azok, akik merték vállalni a felelősséget a kormányzás nagy feladataiért, nem a parlamenti verekedéseken és szitkozódásokon át kell, hogy levezzék energiáikat, hanem abban a meggondolt és előrelátó munkában, amely az ország népének jobb-létét szolgálja. Az aratáselőtti időben pedig az ország vezetői számára a buzaértékesítés nagy kérdéseinek sürgős megoldását diktálja a realpolitika parancsszava. Nem lehet ennél fontosabb és nagyobb horderejű program-pontja a kormánynak, hiszen a román buza régi piacait máris megszállták a konkurens agrárállamok. A gazdasági élet irgalmat nem ismerő háborúban pedig a késedelmeskedő kereség vár, az inség veresége, amelyben milliók tömegek hullanak újra csak el ártatlanul, és mindig a mások bűnei miatt. (J.)

Iorga ünneplése

Ma a kamarában és a szenátusban ünnepelték a miniszterelnököt hatvanadik születésnapján — Eles támadás Stere ellen — Az erőszak dokumentumai a Ház asztalán. — Az öncsinálta képviselőt kiutasítják

A nemzeti-parasztpárti szenátorok elhagyják az üléstermet

Bucurestiből jelentik: A Kamara ma déli előtti ülésén bizottságot küldöttek ki, amely *Tace Ionescu* sirjára a parlament nevében koszorút fog elhelyezni. Napirend előtt *Trancu Iasi*, volt *averescanu* miniszter védelmébe vette *Patrascanu* kommunista képviselőt, aki tegnapi beszédében nem azt mondotta, hogy az ellenzék kétszínű, hanem hogy a kommunisták nem reilektálnak a polgári pártokkal való együttműködésre.

Cuza korelnök kifogásolta, hogy a lapok parlamenti tudósításai nem adják hűen vissza az ott elhangzott beszédeket. Ezután a radautii választások igazolására került a sor. *Nichifor Robu* *Cuza*-párti a radautii mandátumok megsemmisítését kérte. A parlament igazolja a mandátumokat, majd pedig a sorocai mandátumok igazolására tér át. *Stere* kíván szözlásra emelkedni, azonban ekkor *Perietianu* kormánypárti és *Campeanu* lupista eles hangon szólnak közbe:

Stere leleplezése

— Nem vagyunk hajlandók meghallgatni annak a *Lumina* című lapnak a szerkesztőjét, amely a lövészárkokban kinlódó és hősiessen harcoló román katonákat megadásra szólította fel.

Stere ennek ellenére megkezdte beszédét és ekkor a kormánypárti és *cuza* képviselők nagy része elhagyja az üléstermet. A tüntető kivonulásra *Stere* a következő szavakkal reflektál:

— Ez a hely tudtommal nem színház, ahol a színészek rá vannak utalva a közönségre s ahol a közönség jó színészeket akar látni és így a színészek minél jobban igyekeznek megjátszani szerepeiket. Ez a hely tudtommal parlament, ahova az ország lakossága beküldötte képviselőit és ezeknek a képviselőknek kötelessége nemcsak az, hogy itt megjelenjenek, hanem az is, hogy itt maradjanak, még akkor is, ha olyan vélemények hangzanak el, amelyek nem egyeznek az övéikkel és akkor is, ha olyan ember mondja el azt a véleményt, aki nekik történetesen nem szimpatikus. Tizenkét éve képviselem a parlamentben Besszarábiát. És ha ennek az országrésznek a lakossága ismét megbízott bennem és újra megválasztott képviselőjének, úgy én kötelességemet teljesítem, ha megjelenek a parlamentben és megvédem ennek az országrésznek érdekeit. Én úgy hiszem, hogy egy ország képviselőit soha sem szabad hogy kicsinyes, de főleg személyes szempontok vezessék.

Stere ekkor 200 szavazócédulát helyez a Ház asztalára és így folytatja:

— Ezeknek a szavazócéduláknak a tulajdonosait kivétel nélkül megakadályozták abban, hogy leadhassák szavazataikat és ennek ellenére a választási jegyzőkönyvekben mindannyian úgy szerepelnek, mintha leszavaztak volna. Besszarábia különben is mindig mostohagyermek volt a kormányoknak. Besszarábiát soha nem nevezték ki prefektusnak. Besszarábiai soha nem jutott magasabb bíról

pozícióba és ez alól a rendszer alól kivételt talán csak a nemzeti-parasztpárti kormány képezett.

Maniu Gyula: Mi az egyes kinevezéseknél mindig kikérjük az ön véleményét.

Ahol hiányzik az „erkölcsi erő”

Stere: Ugy van. De amikor a kinevezésekre került a sor, akkor ezt a véleményt soha nem vették figyelembe. Nem kérem a sorocai választás megsemmisítését, mivel nem vagyok fiatal képviselő, nem vagyok dilettáns és nagyon jól tudom, hogy *ugyis gépszerűen megszavazzák ezeket a választásokat.* Azonban a sorocaiak tudják, hogy hányan és kire adták le szavazataikat.

Stere beszéde után *Istrate Micescu* válaszolt arra és kifejtette, hogy *Stere* azért nem kérte a sorocai választások megsemmisítését, mivel tudja, hogy nincs elég erkölcsi tekintélye ahhoz.

A Kamara délutáni ülésén tovább folytatták az igazolási vitát. Egymásután igazolták le a *Calliacra*-, *Lapusna*- és *Durostornegve*i mandátumokat. Az utóbbi igazolásánál fel akart szözlalni *Toma Gheorghe* *durostori* képviselő, azonban *Cuza* megvonja tőle a szót, mivel kiderül, hogy *Toma* nem is képviselő és csak akkor lesz az, ha az, akit első helyen megválasztottak, más megyébe optál. *Cuza* így arra kényszeríti az öncsinálta képviselőt, hogy elhagyja az üléstermet. Az oltmegyei mandátumok igazolásánál megjelenik a parlamentben *Iorga*, akit meleg ünneplésben részesítenek. Elsőnek *Cuza* üdvözli, aki bejelentette, hogy az igazolási vita, amely eddig rendszerint három hétig szokott tartani, három nap alatt véget ér. Utána sorban üdvözlik *Iorgát*: *Duca* a liberálisok, *Cuza* a saját pártja, *Hans Otto Roth* a németpárt, *Fischer Tivadar* a zsidópárt, *Moroianu* az erdélyi tanárok, *Perieteanu* a *Vlad Tepes* liga, *Nepotu* a kormánypárt, *Pamfil Seicaru* az újságírók és *Istrate Micescu* a pártonkivüliek nevében.

Iorga meleg szavakkal válaszolt az üdvözlésekre és sajnálatát fejezte ki azért, hogy egyeseket a választások folyamán kellemetlenségek értek, erről azonban ő nem tehet. Köszönetet mondott *Cuza* professzornak, régi kollegájának az üdvözlő szavakért és bocsánatát kérte, ha valamikor megbántotta volna. Ismételtén kifejtette, hogy terve a pártharcok megszüntetése és beszédét így fejezte be:

— Igyekszem méltónak maradni arra a bizalomra, amelyet az ország nekem előlegezett.

Iorga beszéde után a Kamara igazolta az oltmegyei mandátumokat.

Iorga születésnapja

A szenátus mai ülése *Iorga* miniszterelnök ünneplésével telt el. A miniszterelnök ugyancsak ma ünnepelte születésének hatvanadik évfordulóját. A kormánypárti szenátorok nevében *Sadoveanu* üdvözölte *Iorgát*, majd pedig *Gurle* metropolita a besszarábiai papság, *Pimen* metropolita a moldovai papság, *Rusu* az erdélyi

lyi papság nevében mondott üdvözlő beszédét, míg Niemerover főrabbi a zsidóság nevében üdvözölte a miniszterelnököt. A liberálisok részéről Anghelescu volt miniszter üdvözölte Iorgat, aki meghatott hangon válaszolt az üdvözlésekre és kijelentette, hogy kitűzött célja a nemzeti egység megvalósítása és működése mindig a haza érdekében fog történni.

A nemzeti-parasztpárti szenátorok kivonulnak az ülésteremből

A miniszterelnök beszéde után 10 perc szünetet tartottak, majd pedig Sauciu Saveanu a nemzeti-parasztpárt nevében deklarációt olvasott fel, amely szerint a szenátus elvette a védekezés jogát egyik érdemtelenül megvárdolt tagjától. (Sauciu Saveanu Moldoveanról beszélt.)

— A szenátusnak itt, mint bírói fórumnak kellett volna eljárnia — folytatta Saveanu — és minden bíróság meghallgatja mind a két felet. Le kell szögezni, hogy a szenátus eljárása jogellenes volt és éppen ezért kell az igazolási vita és a tisztakar megválasztásának

tartamára távol tartanunk magunkat az ülésektől.

A deklaráció felolvasása után a nemzeti-parasztpárti szenátorok elhagyták az üléstermet. A szenátus ezután a kolozsvári egyetem mandátumának igazolására tért át. A kolozsvári egyetem mandátumáról annakidején téves hírek jelentek meg, amelyek szerint azt megsemmisítették, holott ekkor még csak az igazoló-bizottság javasolta annak megsemmisítését. A szenátus elé csak ma került az ügy és Banescu hosszabb beszédben védte meg a mandátumot, kifejtve azt, hogy az egyetemi tanárnoknak is joguk van szavazni. A szenátus végül is igazolta a mandátumot. Constantinescu koreinek ezután bejelentette, hogy az elnökválasztásra kerül a sor. Arra való tekintettel, hogy csak egy jelölt volt, a szenátus elnökének Sadoveanun, az ismert író deklarációját. Az új elnök, miután elfoglalta az elnöki széket, ígéretet tett arra, hogy megfogja őrizni az elnöki méltóságot és a szenátus üléseit pártatlanul fogja levezetni.

Megbukott az osztrák-német vámunió

Ausztria Franciaország vazallusa lett — Akik a Creditanstalt bukásán milliókat kerestek — Rothschildék félrevezették az osztrák kormányt — Az új kormány szerepe

A Creditanstalt bukása miatt Ausztria elvesztette önállóságát

Bécsből: Jelenti az Aradi Közlöny tudósítója: A Creditanstalt bukása és immár hetek óta folyó, mindeddig bizonytalan kimenetelű szanálása Ausztriát nemcsak a gazdasági összeomlás szélére sodorta, de politikailag is óriási horderejű következményekkel járt. Ausztria, amely néhány hónap előtt proklamálta a német-osztrák vámuniót és amelynek kormánya erősen fogadkozott, hogy a vámuniót Franciaország tiltakozása ellenére is megvalósítja, ma Franciaország vazallusának tekinthető. Ha jogilag nem is, de ténylegesen Ausztria a Creditanstalt bukása következtében elvesztette önállóságát.

Német nemzeti körökben azt állítják, hogy Rothschildék már hónapok óta tisztában voltak a Creditanstalt összeomlásával, de a bécsi Rothschild meglette azt a szívességet a párisi Rothschildnak, hogy az utolsó pillanatban tájékoztatta az osztrák kormány helyzetéről és evvel egyidejűleg cserben hagyta a bankot, rábízva az osztrák kormányra a szanálást. Amíg Rothschild ilyen módon a francia politika májára hajította a vizet, addig az osztrák kormány igen ügyefogyottan viselkedett. Tény, hogy a kormánynak kötelessége volt elhárítani a Creditanstalt végleges összeomlását, mivel ez maga után vonta volna Ausztria egész iparának és kereskedelmének bukását.

Az osztrák kormány

kesztyűs kézzel bánt Rothschilddal

Erthetetlen azonban, hogy az osztrák kormány milyen kesztyűs kézzel bánt Rothschilddal és a Creditanstalt bukásának többi bűnöseivel. Ahelyett, hogy a törvény teljes szigorával erkölcsi és anyagi jóvátételre kényszerítette volna Rothschildot és a Creditanstalt többi vezéréit, a szanáláshoz szükséges összeget, amellyel az osztrák állam akkor még nem is rendelkezett, a kormány azonnal garantálta. Már pedig azok az emberek, akikkel az osztrák kormány ilyen kesztyűs kézzel bánt, nem érdemelték ezt meg.

Az utolsó pillanatig, amikor már tudták,

Macdonald és Henderson

Németországban

Berlinből jelentik: Macdonald és Henderson végleg elfogadták a német kormány meghívását. Terv szerint a két angol államférfi július 27-én látogat el Berlinbe, ahol három napot időznek. A látogatás a német vízit visszaadása jegyében fog megtörténni. A megbeszéléseken sor kerül a jóvátétel és a háborús adósságok rendezésére is.

hogy az egész alaptőke eluszott, óriási jövedelmeket vágtak zsebre.

Igy a Creditanstalt vezérigazgatója, Neurath Lajos nagyobb jövedelemmel rendelkezett, mint a világ leggazdagabb államának, az Észak-amerikai Egyesült-Államoknak elnöke. Ugy Neurath, mint a Creditanstalt másik igazgatója, Ehrenfest, 58 vállalatot és pénzintézetet húztak fizetést. Egyébként ez így van a többi bécsi nagybankoknál is. És ezek az emberek az összeomlás pillanatában egyszerre félreállottak és sorsára bízták az általuk tönkretett pénzintézetet. Nyomban az első napon az osztrák kormány a nemzeti bankkal együtt 130

Öngyilkos lett egy temesvári favállalat volt igazgatója

Luminállal megmérgezte magát. — A Bega partján találták meg eszméletlen állapotban

Temesvárról jelentik: Ma este 8 óra után, miután már a Bega-strandot bezárták, vette észre a strand felügyelője, hogy az egyik kabinban még bent vannak a ruhák és hogy azoknak tulajdonosa még nem tért vissza. Azt hitte először, hogy a kabinban levő ruhák egy elkésett csónakázóé, majd amikor később sem jelentkezett azoknak tulajdonosa, több társával elindult az eltűnt ember keresésére.

A Kardos-telepi oldalon, a part közelében

sikerült is megtalálni az eltűnt fürdőzőt, aki eszméletlen állapotban feküdt a földön. Később kiderült, hogy az eszméletlen ember Ransberger András, a Mundus borlovai fetermelő volt igazgatójával azonos, aki luminállal mérgezte magát. A halálos mérget tartalmazó kis üveg ott feküdt üresen mellette a parton. Ransberger András sokan ismerték Temesváron, még abból az időből, amikor a Mundus igazgatója volt.

Megsemmisítik a kommunista mandátumokat

Letartóztatták és Cuza intervenciójára szabadlábra helyezték Imre Aladár kommunista képviselőt — Imrét ki akarják utasítani az ország területéről

Bucurestiből jelentik: A délelőtt olyamán az a hír terjedt el a fővárosban, hogy Imre Aladár kommunista képviselőt politikai ellenfelei inzultálni akarják. Röviden a hír elterjedése után nagy tömeg munkanélküli gyülekezett össze akik közrefogták Imre Aladárt és elkísérték a Calea Motilor 25. szám alá, ahol Patrascanu kommunista képviselő irodája van. Imre Aladár megjelent Patrascanu irodájának erkélyén és onnan beszédet kívánt intézni a néphez. Az esetről azonban ekkorra már a szigorú sajtó értesülést szerzett, kiszállott a helyszínre, a kommunista képviselőt megakadályozta beszédében és letartóztatásba helyezte.

A kommunista mandátumok igazolására összeült bizottság ma délután tárgyalta az ügyet és 9:2 arányban Imre Aladár mandátuma és a kommunista lista megsemmisítése mellett döntöttek. A választási törvény rendelkezésének értelmében ugyanis csak az a politikai párt kaphat mandátumot, amely az összesen leadott

milliót szavazott meg a Creditanstalt szanálására. Rothschildék ugyanis avval vezették félre a kormányt, hogy ez az összeg elegendő lesz a szanálásra és az elvesztett alaptőke pótlására. Csakhamar kiderült, hogy evvel az osztrák kormányt félrevezették és a Creditanstalt újabb áldozatok nélkül nem menthető meg. A külföldi hitelezők egyre újabb követelésekkel léptek fel az osztrák kormánnyal szemben. És az osztrák kormány ahelyett, hogy megpróbálta volna áldozatokra kényszeríteni Rothschildékat és ilyen módon szanálni a Creditanstaltot, a követeléseket sorban teljesítette. Így ma már a külföldi hitelezők részéről tanácsadói címmel, diktátorok ünek a Creditanstalt és a nemzeti bank igazgatóságában. És valószínű, hogy a teljesen eladósodott Ausztria kormánya is kénytelen lesz működését új főbiztos ellenőrzése alá helyezni. Hogy ilyen módon immár szó sem lehet arról, hogy Ausztria önérzetes és politikai, valamint gazdasági érdekeinek megfelelő politikát folytasson, magától értetődő. Az új osztrák kormány nem lesz más, mint a külföldi hitelezők diktátumainak végrehajtója.

Letartóztatás előtt

a Creditanstalt egyik igazgatója

A Creditanstalt szanálásával kapcsolatban Ausztria külföldi eladósodása a garanciavállalások következtében fantasztikus összegre rug. Az Ender-Schober-kormány közvetlenül bukása előtt, két éves garanciát vállalt a Creditanstalt ötszáz millió angol adósságaiért. Talán ez is felesleges lett volna, ha az osztrák kormány kezdetől fogva több erélyt tanúsít egyrészt Rothschildékkal szemben, másrészt a külföldi hitelezőkkel szemben és a kormányban, valamint a nemzeti bank igazgatóságában több szakértelemmel rendelkező gazdasági szakemberek foglalnak helyet. Sz. P.

Késő este érkezett bécsi jelentések szerint a Neue Freie Presse jelenti, hogy a Creditanstalt egyik volt igazgatója ellen, akit annakidején elbocsájtottak, ma bűnvádi feljelentést tettek, mert az intézet nehézségeiért őt is felelősség terheli. Nevét a lap egyelőre nem közli.

Grandiózus előkészületek az aradi királynapra

Diadalkapuk és díszes oszlopok a főútvonalon.

Kiket hívnak meg a királynapra — Kisebbségek a meghívottak között

A városi tanács állandó választmánya ma délelőtti ülésén folytatólagosan foglalkozott azokkal a magyar nyelvi előkészületekkel, amelyeket Aradváros és a megye lakossága Károly király Aradra érkezésének kimagasló eseménye alkalmából kívánt megtenni. Dr. Raicu Aurel polgármester, az előkészületek egyik főintézője, a város részéről, ismertette az állandó választmány tagjaival az eddigi, általunk is teljes részletességgel ismertett előkészületeket. Majd az állandó választmány elhatározta, hogy a pályaudvar mögött, a Sugárút kezdetén, diadalkaput állít fel Ófelsége tiszteletére. Bejelentette egyben a polgármester, hogy Temesvár városának előkezesége folytán, Aradváros rendelkezésére bocsájtják a keddi királynap alkalmával azokat a díszes, monumentális fehér oszlopokat, amelyekkel Temesvár városa legutóbb is feldíszítette azt az utvonalat, amelyen az uralkodó bevonulását tartotta. Ezek a fehér díszoszlopok a Sugárút két oldalán kerünek felállításra, míg díszes virággirlandok fogják őket az utvonal egész hosszában összekömi.

Ezután a városi tanács azokkal az ajánlatokkal foglalkozott, amelyeket az aradi vendéglősök és kávéosok tettek a Kulturpalotában megrendezendő királyi bankettre vonatkozólag, de mindezt még döntés nem történt, hogy a pályázók közül ki szerzi meg magának a királyi asztal kiszolgálásának dícsőségét.

Délben és délután az a bizottság tartott

ülést a megyei prefekturán, amely centrálisan intézi a keddi aradi királynap grandiózus előkészületeit. A bizottság ma délután állította össze azoknak a meghívottaknak a listáját, akik a város különböző testületei képviselőiben jelennek meg a király fogadtatásán. A rendező bizottság az esetleges rekriminációk elkerülése érdekében, nem hozza idő előtt nyilvánosságra annak a 250 meghívottnak a nevét, akik részt vesznek az ünnepségeken. Értesülésünk szerint azonban a város kisebbségi magyar társadalmából számos előkelőség kap meghívót a szombati napon. A bizottság ma a késő esti órákig folytatta munkáját, mivel dr. Serban György megyei prefektus az esti órákban érkezett csak vissza Temesvárról és így a megbeszéléseken a délutáni folyamán nem vehetett személyesen részt.

Bonyodalom ezerháromszáz frank átutalása körül

Feljelentés az aradi ügyészségen

Bonyolultnak látszó ügyben tett ma feljelentést az aradi ügyészségen Bodnár Zoltán az Arad-megyei Takarékpénztár ellen.

Bodnár 1931. januárjában — adatai szerint — 1300 franciafrank átutalását kérte Párisban tartózkodó felesége részére. Közben a bank értesítést kapott, hogy a pénzt nem fizethetik ki Bodnárnak, mert közben elutazott Párisból. Ekkor a bank azt a diszpozíciót kapta, hogy a pénzt fizessék ki Bodnár Lászlónak, ugyancsak Párisban. Ez azonban mindeztideig nem történt meg.

A feljelentéssel kapcsolatban kérdést intéztünk Tauszk Jenő igazgatóhoz, aki elmondta, hogy Bodnár Zoltán valóban utaltatott át Párisba 1300 frankot, azonban nem felesége nevére, hanem a szálloda címére, ahol lakott. Később új diszpozíciót adott, amelyet azonban a bank elkésve kapott, mivel az intézetnek a párisi levelezője a korábbi rendeltetést szerint az 1300 frankot a szállodának már kifizette, amelyet az Bodnár Zoltánné számlája javára el is könyvelt.

Másik diáköngyilkosság történt ma Budapesten

Tegnap és ma két diák löfte magát agyon a vizsgák miatt — Nem tudták elviselni a bukás szégyenét — Bucsulevelet hagyott hátra az öngyilkos diák

Budapestről jelentik: A háború utáni fiatalok túlfeszített idegületével magyarázhatók csak meg a szinte naponként megismétlődő diáktragédiák. Az évszázad vizsgák izgalmai fokozottabb mértékben teszik próbára az isko-

lák tanulóit, akik, mintegy bosszúképpen tanáraikkal szemben, meggondolatlanul nyulnak a haláltól fegyverhez.

Ma újabb diáktragédia történt a fővárosban. A Markó-uccai reálgymnáziumban ma történt meg a bizonyítványok kiosztása. Juhász József VI. osztályos növendék, amikor megtudta, hogy a német nyelvből elégtelent kapott, kifelé menet, az utolsó padnál elővette revolverét és mellbelötte magát. A kórházba szállítás közben, még a mentőkocsiban meghalt. Higgadt hangú levelet hagyott hátra, amelyben szintén arra hivatkozott, hogy a bukás szégyenét nem tudja elviselni. Juhász édesapja a képviselőház gazdasági főtanácsosa.

Az újabb diáktragédia érthető feltűnést keltett Budapesten, mert az előző diáköngyilkosság izgalmai még alig csillapodtak le, amidőn a másik gimnazista menekült a halálba a szégyenletes bukás elől.

El akarják helyezni Aradról a cukorgyár üzemét

Harc a cukorgyár ellen és a cukorgyár mellett — Fringian igazgató elkedvetlenedett és Bucurestibe utazott az üzem elhelyezése érdekében —

Herczeg József igazgató nyilatkozata

Ismeretes az a harc, ami már hosszú hónapok óta dúl az aradi cukorgyár körül. A harcot a környező uccák lakói indították, akik több pontban sorolták fel sérelmeiket, amelyek a cukorgyár részéről érték őket s ezeket a hatóságok tudomására is hozták. Interpelláció is hangzott el egy városi tanácsülésen, amelyen szigorú vizsgálat megindítását kérték a gyár által elkövetett szabálytalanságok megállapítására. Egyben pedig mozgalom indult meg, hogy az illetékes közegek tegyék meg a szükséges intézkedéseket ezeknek a megszüntetése céljából.

A cukorgyár elleni akció egyik élvonalaként tegnap küldöttség kereste fel Serban György dr. prefektust, akinek előadták panaszait és sürgős intézkedését kérték.

Ma az a hír terjedt el, hogy a cukorgyár igazgatója beszünteti a gyár üzemét, azt teljesen leállítja, a szükséges személyzetet a regábeli Chitillára viszi át s ott rendezkedik be nagyobb arányú cukorgyártásra. A hírrel kapcsolatosan népes küldöttség kereste fel az aradi liberális párt klubhelyiségét, ahol a liberális párt tagjai épp ülést tartottak. A küldöttség az ülésen résztvevő liberális vezetőférfiak elé terjesztette kérését, hassanak oda, hogy a gyár leállítása ne következzen be, mert ez újabb munkáselbocsájtást s így a munkanélküliség emelkedését jelentené.

Kérdést intéztünk a gyár igazgatóságához, ahol azt a felvilágosítást adták, hogy Fringian vezérigazgató Bucurestibe utazott, hogy a cukorközpontnál tárgyalja le az aradi gyárnak Chitillába való áthelyezését. Ugyancsak kérdést intéztünk Herczeg Józsefhez, a cukorgyár igazgatójához, aki a következőket mondotta:

— A hír ilyen formában nem felel meg a valóságnak. Tény az, hogy Fringian, aki a gyár főnöke, elkedvetlenedett a táma-

dások miatt s kijelentette, hogy azok folyatódása esetén, az aradi üzem beszüntetése mellett, a chitillai gyár üzemét bővíti ki s ott állítja elő azt a cukormennyiséget, amit eddig az aradi gyár produkált. Ennek természetesen az a következménye lesz, hogy a munkásokat elbocsájtják s a megye mintegy 2500 répatermelőjének termését nem lesz, aki átvegye.

Csak 24 órai türelmet kérünk!

Ennyi idő kell ugyanis még ahhoz, hogy a humor, a vicc, a jókedv nagymestere

Felix Bressart

ujból fellépjen a CÉNTRAL-mozgóban és ellenállhatatlan komikumával derült, vidám órákat varázsoljon ebbe a szomorú világba. Ezuttal

Az erénycsősz

című vígjáték-csemegében fogja ragyogtatni kivételes művészetét Anny Ahlers és Ralph Arthur Roberts közreműködése mellett.

A premier egyuttal a

nyári mozi megnyitását

is jelenti, még pedig mérsékelt helyárral!

Az aradi diákok hajnali készülődése az utolsó érettségi vizsgákra

Amit az elemisták is tudnak — A parok magoló diákjai — A diákok, akik a halálba menekülnek — Az idén lesznek Romániában az utolsó érettségi vizsgák — A pályaválasztás súlyos problémái — Egyetlen út: a papt pálya — A miniszterelnök szerint felesleges az érettségi —

Egy tekintélyes aradi pedagógus érdekes nyilatkozata

Ilyenkor nyáron, vizsgák idején érzi az ember igazán, hogy ismét öregebb lett egy évvel, ilyenkor, amikor egy új évfolyam, egy új generáció kerül ki az életbe: a bizonytalanságba.

A középiskolákban javában folynak a vizsgák, az elemisták már túl vannak ezen és talán csak éjjel, amikor rosszul álmodnak, jelenik meg előttük a tanító, a füzet, a könyv, az iskola. A középiskolák folyosóin, a tantermekben valami különös, feszült atmoszféra uralkodik. Bizonyos feszültség a tanárok és a diákok között komolyság, komor hangulat. Az ember el sem hinné, hogy ezek között a komoly emberek között 12—14 évesek is vannak. A vizsga ma 1931-ben — bármilyen furcsán hangozzék is — még az első elemistának is halálosan komoly dolog, mivel ő is tudja, érzi, hogy minél kevesebbnek szabad feljebb jutnia. Hogyha határozott rendelet talán nincs erre, az intenció az, hogy minél kevesebben jussanak az egyetemre, hogy lehetőleg ne szaporítsák a szellemi proletárok számát.

Ha valaki megreszkírozza, hogy hajnali öt órakor felkeljen és kísérteljen a parkokba, a Maros partjára, ott izgatott „magoló” diákokat fog látni. Gyermekeket és már bajszos fiatalembereket, akik egyaránt a vizsgákra készülnek.

Valahogy kisdíákban és maturánsban egyaránt benne van az az érzés, hogy tulajdonképpen nem is az a fontos, hogy most mit tanul, mit tud, hogy később egyetemi pályán, vagy máshol akar érvényesülni. Tudja, hogy tulajdonképpen nem is az érettségi dönti el, hogy „érett”-e valaki az életre, hogy érvényesülhet-e ottan, hanem olyan dolgok, problémák, amelyek fölött már évek óta konferenciáznak és amelyeknek súlya ugylátszik nemcsak a konferenciázó urakra, de a kis- és nagydiákokra is ránehezedik. Ahogy így sétálnak, tanulnak a park fái alatt, valahogy azt a benyomást keltik, hogy bizony nagyon reménytelenül tekintenek a jövő elé.

Jelenleg, természetesen hetedikesek között, a legnagyobb gondot az érettségi képezi, amely már a közeli napokban, alig egy hét múlva kezdetét veszi. Az „érettségi” szó az újságolvasó fülében úgy hangzik, mintha azt mondanák, hogy „inkvizíció”. Mindenkinek emlékezetében élnek még az elmúlt évek érettségi vizsgálatai, amelyeknek halomszámba buktak el a diákok és amelyeknek nyomán nem egy diák öngyilkosságot követett el.

A kisebbségi diákok jövője

Az aradi katolikus gimnáziumból az idén kilencen indulnak az érettségire s mindannyian remélik, hogy sikerül is átmenniük, vagy legalább is átszusniuk. Ez a szám olyan kicsi, hogy szinte lehetetlen buktatásokkal apasztani. És ha felvetődik a kérdés, hogy milyen problémáit képezi a mai fiatalságnak a pályaválasztás, úgy ez a kisebbségi diákoknál hatványozottabban áll. Kilenc diák. Akik most kinlődnak, magolnak, hogy átvisszanak az érettségire és ha talán sikerül ezt elérniük, ott mered előtük a kérdés: mi lesz az érettségi után?

Alkalmunk volt erről a kérdéstről beszélni egy tekintélyes aradi pedagógussal, aki a következő kijelentéseket tette:

— A középiskolákból kikerülő kisebbségi diákságot, akár többségi, akár kisebbségi iskolát végeztek, duplán sújtja a pályaválasztás kérdése. Az állami hivatalokból ki vannak zárva, magánhivatalokban is nehezen helyezkedhetnek el és — bár furcsán hangzik — az egyetlen pálya, ahol érvényesülhetnek, a papi pálya. Itt hiány van emberben. Ez érthető is, hiszen egyre kevesebben végeznek magyar iskolát és így egyre kevesebb diákban vetődhetik fel a papi pálya gondolata. Ma már olyan hiány van papokban, hogy az aradi minorita-rend már most nőket képeztet ki hitok-

tatóknak, hogy a szakszerű hitoktatásról gondoskodhasson.

— Az idei érettségi vizsgák egyébként különös érdekességgel bírnak, amennyiben nagy a valószínűsége annak, hogy ezek az utolsó érettségi vizsgák, amelyeket Romániában meg fognak tartani. A trónbeszéd — mint ismeretes — bejelentette a középiskolai oktatás módosítását és lorga miniszterelnöknek határozott terve, hogy megszüntesse az érettségit, a mely — a miniszterelnök kijelentése szerint — felesleges s így meg kell szüntetni. A tanárok jórésze nem helyesli az érettségi megszüntetését, mivel úgy vélik, hogy ezzel elveszik a diákok elől azt a célt, amelynek elérésére már évek óta készülnek. Másrészt pedig károsnak tartják azt is, hogy minden kormányváltásnál módosítsák a közoktatásiügyi törvényeket, úgyhogy ne fejlődhesen ki bizonyos kontinuitás a közoktatásban.

Az ifjuság óhaja

— A diákok természetesen örömmel üdvözlik a miniszterelnök tervét és többen, akikkel beszélünk, azt a kijelentést tették, hogy nem ártana, ha már ebben az évben nem tartanák meg az érettségi vizsgákat. Erről természetesen szó sem lehet. Az egyik diák pedig így folytatta:

— Végeredményben ez sem megoldás. Megszüntetik az érettségit és ezzel megkönnyítik azt, hogy középiskolai bizonyítvánnyal ellátva kijussunk az életbe. A diákság sokkal nagyobb örömmel üdvözölné azt a kormányt, amely nemcsak az életbe való kijutást, de az abban való megélhetést tenné nemcsak könnyebbé, de biztosabbá is azoknak, akik kilépnek az iskolapadok közül a küzdelmes életbe. (m. t.)

Vladescu volt miniszter fia nyilt uccán öngyilkosságot követett el

A szerencsétlen fiatalember örvongve rohant végig Bucuresti uccáin. Browningjával megfenyegette az elébe álló rendőröket

Bucurestiből jelentik: Megdöbbentő s nagy feltűnést felkeltő öngyilkosság játszódott le ma délelőtt Bucurestiben a Str. Rozettiben, ahol Vladescu Serban, Vladescu Mihály volt miniszter, bucuresti-i egyetemi tanár 21 éves fia revolverével agyonlőtte magát. A megrendítő öngyilkosságról tudósítók a következőket jelentik:

Ma délelőtt, körülbelül 10 óra tájban egy feldult arcú, jól öltözött fiatalember rohant végig a Bulev. Bratianu, kezében egy Browningot szorongatva. A járőrelők rémülten kerültk ki a fiatalembert, mert mindenki azt hitte, hogy a nyilt uccán lövöldözni kezd. Egy Parlan György nevű közrendőr, aki az uccában teljesített szolgálatot, a fiatalember után ment és leakarta fegyverezni. Amikor ez meglátta a rendőr szándékát, hirtelen visszafordult és revolverét egyenesen a rendőrré irányította. A közrendőrnek szerencsére még volt annyi ideje, hogy egy éppen arra haladó autótaxi mögé ugorjon és így sikerült megmenekülnie az életveszedelemből.

A fiatalember ezután tovább rohant és befordult a Str. Rozettibe, ahol azonban váratlanul egy másik közrendőr került eléje, aki szintén le akarta fegyverezni, de ennek sem sikerült, mert a már szinte örvongó fiatalember kiszakította magát a rendőr kezéi közül és újra rohanni kezdett. Alig tett 10 lépést, amikor egy hirtelen mozdulattal, szinte váratlanul, maga ellen fordította revolverét és fejbe lötte magát. A tragikus öngyilkosság után pár pillanattal a helyszínre érkezett a fiatalember családja és csak ekkor tudták meg az öngyilkos körül állók, hogy a fiatalember Vladescu volt miniszter fia. Az öngyilkos Vladescu Serban bátyja, aki, mikor meglátta a nagy vértócsában fekvő öccsét, eszméletlenül esett össze. A szerencsétlen ember kórházba szállítása közben meghalt. A család iránt, mely rendkívül nagy szimpátiának örvend Bucurestiben, nagy részvét nyilvánult meg.

Színház — Irodalom — Művészet

* L. Kiss Mariska jutalomestje. Az aradi közönség szombaton este szíve egész szeretetével fogja körülvenni kedvenc színésznőjét, L. Kiss Mariskát, hogy elfeledtesse az elmúlt idők szomorúságát és felüdülhessen abban a fogadtatásban, amely nagyon is kijár neki. A Tommy és társa című operettet választotta jutalomestjéül és a jegyek elhelyezése érdekében Vásárhelyi Janka, a nemesszívű uriaszony irányítása mellett már előkelő hölgygárda szorgoskodik. Maga az előadás csupa meglepetés. Így például esemény már az, hogy Tommyt J. Betegh Bébi alakítja. Kívülről Dancs Ica, Abonyi Klári, Szabó Gyula, Bizza Laci alakítják a főszerepeket, Csányi Mátyás rutinos keze fogja össze a zenekart, Berkovics Dániel pedig ezuttal is több óperaáriát fog énekelni. Jegyek a téli színház jegypénztáránál válthatók.

* Somlay Arthur és társulata Aradon. Vasárnap délután és este két kimagasló eseménye lesz Arad színházi életének, Somlay Arthur keresi fel ismét a várost egy nagyszerű társulat élén, hogy újra felejthetetlen élményt szerezzen a közönségnek. A vendégjáték, sajnos, mindössze egy napig tart, de ez szerencsére vasárnapra esik, úgyhogy mégis két előadást kap a közönség. Még pedig délután 5 órai kezdettel a Töltőtoll című Fodorvigiátékot mutatja újra be társulatával egészen olcsó, 10, 20, 30, 40 50 lejes helyárak mellett, míg este 9 órakor W. Sommerset Maugham világvárosi karikatúráját, a Kenyérkeresőt játsszák, amely a Vígsházban aratott nagy sikert.

* A Der Deutsche. Rundfunk legújabb száma ezuttal is rendkívül változatos tartalommal jelent meg. A kitűnő rádiólap vezető helyen közöl a zavartalan rádióvételről, hosszabb cikket szentel az amerikai rádióknak, új rejtélypályázatot ír ki és ezenkívül teljes heti világ-rádióműsort közöl. A Der Deutsche Rundfunk Ljesbett Dill „Das Wachsfingurenkabinett” című szenzációs regényének közlését folytatja.

Elítéltek Aradon

egy sikkasztó kalauzt

Hetvenezer lejjel károsította meg a CFR-t

Az aradi vasutigazgatóság bünvádi feljelentést tett Milaca Illés vasuti kalauz ellen, aki a feljelentés adatai szerint mintegy 70 ezer lejt sikkasztott el a vasutól. Milaca közben fegyelmi után elbocsájtották a vasut kötelékéből is. Mint tényleges szolgálatot teljesítő kalauz a vasut által rendelkezésre bocsájtott tömbből jegyeket állított ki az utasoknak. A beszédett összegekkel szabályszerűen 3 napon belül kellett volna elszámolnia, azonban Milaca hat hónap elteltével sem számolt el ezekkel az összegekkel. Ispravnic György vasutigazgatónak feltűnt, hogy Milaca állandóan mulatozik, vizsgálatot rendelt el, amelynek folyamán megállapították, hogy a kalauz 61.342 lejt sikkasztott el. A tárgyaláson a büns kalauz tagadta a terhére rótt büncselekményt, azonban a kihallgatott tanúk igazolták, hogy az ellenőrzés alkalmával megtalálták az utasoknak kiadott jegyeket, valamint az úrlap-tömb tőlapjait is. A törvényszék 10 hónapi elzárásra ítélte a sikkasztót.

Olcsóbb lett Aradon a mozi

Az aviatikai bélyeg felére csökkentette le a városi mozik bevételeit — A városi állandó választmány elrendelte a nyári mozik megnyitását — 5 és 2 lejjel lesz olcsóbb az aradi mozijegy

Szombaton este nyílnak meg a nyári mozik

Az aviatikai bélyeg kötelező használatáról szóló törvény végrehajtási utasítása — amint ismertettük — a városi mozik számára és előírta az új bélyeg használatának kötelezettségét. Május hó 17-től kezdődőleg az aradi városi mozikban a mozijegyek árai — amelyeket amúgy is a munkanélküli segély egylejes táxája terhel — tehát újabb két lejjel árúgáltak meg. A mozijegyek árának bekövetkezett drágulása természetesen előidézte a maga gazdasági reakcióját is, amennyiben a városi mozigazgatóság kimutatásai szerint a városi mozik forgalma jelentékeny mértékben megcsappant. A városi mozik forgalma az aviatikai bélyeg bevezetését megelőző hónapokban egy-egy átlagos bevételű vasárnapon például összesen a százezer lejt haladta meg. Ezzel szemben május 17-ike óta a vasárnap előadások összes bevételeinek átlaga alig közelíti meg az ötvenezer lejt. Minden kétséget kizáró módon nyert megállapítást tehát az a tény, hogy a városi mozik bevételeit az új aviatikai bélyegrendszer bevezetése átlagosan ötven százalékkal csökkentette le. Mindazonáltal közrejátszottak ebben olyan körülmények is, amelyek a nyári évad beköszöntésével kapcsolatosak: így minden bizonnyal számos embert elvont a mozik látogatásától Arad két strandfürdője és a vasárnapi napokon az aradi sport változó eseményei. Am ezek a körülmények nem indokolták meg eléggé a városi mozik bevételeinek figyelemreméltó csökkenését.

A városi tanács állandó választmánya ma délelőtt tartott ülésén foglalkozott a városi mozik bevételeinél tapasztalható jelenségekkel, majd meghallgatta Stefanut Sabin főjegyzőt, a városi mozik igazgatójának arra vonatkozó javaslatát, hogy milyen intézkedésekkel lehetne felfokozni a városi mozik jövedelmét? A szakelőadó javaslata nyomán a városi tanács állandó választmánya elhatározta egyfelől, hogy szombaton, folyó hó 20-án, haladék nél-

kül megnyitja a Central nyári mozit és a marosparti nyitott nyári mozit, mivel mind a két mozikban a hangosfilmgépek beszerelési munkálatai már a holnapi nap folyamán befejezést nyernek. Ezzel egyidőben azonban ugyancsak határozatilag mondotta ki a városi tanács állandó választmánya, hogy a Central- és a Select-mozik jegyeinek árait öt lejjel redukálja, míg az Elite-mozit, a Mossóczy-telepi és a gáji mozik jegyárait két lejjel teszi olcsóbbá.

A város vezetősége reméli, hogy az intézkedés révén Arad mozilátogató közönségét mentesíteni tudja az aviatikai bélyeg által okozott többletkiadások kétségtelen terhei alól. Mindazonáltal az intézkedés komoly eredményeit mégis csak az illető mozik napi bevételeinek kimutatásai fogják tárgyilagosan feltüntetni. Amennyiben a városi tanács eléri célját és a városi mozik jövedelme az új intézkedés következtében újra eléri a régi nívót, úgy komoly szó van róla, hogy a leszállított helyárré rendszert az őszi évadra is fenn tartják.

Aradi nyugdíjas nem vállalhat közhivatalt

Feltűnést keltő rendelet érkezett az aradmegyei prefekturára a belügyminisztériumból — Argetoianu belügyminiszter megvédi a szellemi munkások érdekeit — Nem lehet az államtól, a megyétől, vagy a várostól kettős jövedelmet húzni

Feltűnést keltő távirati rendelkezés érkezett meg ma este az aradmegyei prefekturára. A belügyminisztérium 2917—1931. számú rendelete utasítja Aradmegye prefektusát, hogy a rendelet kézhezvételétől számítva, azonnal lépesse életbe az alábbi intézkedéseket:

— Tekintettel arra a körülményre, — írja a belügyminisztérium igazgatósága — hogy a munkanélküliség nemcsak az ipari és kereskedelmi osztályokat sújtja, hanem az intellektuális, szellemi pályán foglalkoztatott egyének ezreit is, a belügyminisztérium annak látja szükségét, hogy országos jelleggel életbeléptetett intézkedéseket tegyen annak érdekében, hogy minél több aktív szellemi munkás jusson

Az aradi liberálisok tagságot vállalnak az interimár-bizottságban

Az állandó választmány ülése — A bucuresti-i parlamenti tanács döntése

Az aradi liberális párt ma választmányi gyűlést tartott. A gyűlésen hosszú vita után arra az elhatározásra jutott az állandó választmány, hogy az aradi új interimár bizottság ki-nevezése esetén, feltétlenül tagságot vállalnak, még akkor is, ha csak két helyet biztosítanak számukra. A gyűlés személyi kérdéssel nem foglalkozott és így nem határozta meg, hogy kik lennének az interimár bizottság tagjai. Ugyancsak nem foglalkoztak a megyei tanács ügyével, mert ebben a kérdésben még a bucuresti-i központ határozatát akarják bevárni.

A liberális párt parlamenti tanácsa ma délelőtt Duca elnökletével ülést tartott, amelyen azzai a kérdéssel foglalkoztak, hogy a liberális párt milyen körülmények között fog részt venni a városi és megyei bizottságokban. Hosszas megbeszélés után, a tanács végül is olyan határozatot hozott, hogy a liberális párt nem fog szerepet vállalni az interimár bizottságokban, csak azokban a megyékben és városokban, ahol az állam érdeke kívánja. Így Besszarábiában és Erdély kisebbségként a vidékein a liberális párt tagjai feltétlenül szerepet vállalnak az interimár bizottságokban.

Vulcu Mária kétszázötvenezer lejes hozományát kifizeti a csődtömeg

Az aradi törvényszék érdekes ítélete. Tizenöt

napon belül köteles a csődtömeg az összeget kifizetni — Vulcu Maxim csődtömeggondnoka megfélebbzi az ítéletet

Érdekes ügyben ítélezett ma az aradi törvényszék III. szekciója. A perben már egyszer hozott ítéletet a törvényszék, sőt a tábla is, amely megítélte a Vulcu Mária által igényelt összeget, a Vulcu Maxim-féle csődtömegből. Az érdekes ügy előzményei a következők:

Vulcu Mária 1923-tól folytatólagosan kapott pénzküldeményt amerikai nagynénjétől, s a kapott pénzt egy aradi bankban hegyezte el. Apja, Vulcu Maxim azonban az árvaszék bejegyzése nélkül, a hozomány céljaira félretett összeget, 250 ezer lejt üzleti vállalkozásaiba fektette be. A vállalat 1928-ban csődbe ment s így módon elveszett Vulcu Mária hozománya is.

Ennek az összegnek a csődtömegből való kifizetése végett Vulcu Mária pert indított,

melyet a törvényszéken, sőt a temesvári táblánál is megnyert. Az ítélet alapján biztosítási végrehajtást kértek és ennek folytán lefoglalták azt a másfél millió lejt, amely a csődtömeghez tartozó ingóságok és ingatlanok értékesítéséből folyt be s amelyet az aradi pénzügyigazgatóság adópénztára kezel. Az igényelt összeg azonban csak a csődhitelezők kielégítése után került volna kifizetésre s ezért Vulcu Mária újabb pert tett folyamatba s ebben kérte a bíróságot, hogy a 250 ezer lejt követelésének kifizetését, az újabb ítélet kimondásától számított 15 napon belül, a csődtömeggondnok fizesse ki, mivel ez az összeg a csődtömeg jogtalan meggazdagodását jelenti. A törvényszék ma tartott tárgyalást ebben az ügyben, amely már mint „res judicata“ került a bíróság elé. Az újabb kereset alapján a törvényszék elrendelte, hogy Vulcu Mária hozományát képező összeget a csődtömeggondnok, az ítélet kihirdetésétől számított 15 napon belül fizesse ki, a lefoglalt másfél millióból. A csődtömeggondnok az ítélet kikézésítése után azonban megfélebbzi a törvényszék ítéletét s a csődtömegre hivatkozva, annak kimondását kéri, hogy Vulcu Mária csak mint rendes csődhitelező kerüljön kifizetésre

elhelyezkedésre. Megállapítást nyert ugyanis, hogy számos állami, megyei és városi hivatali pozíciót olyan egyének szereztek meg a maguk számára, akik máskülönben állami, megyei, vagy városi nyugdíjasok, tehát e címen az államtól már jövedelmet élveznek.

Erre a több ízben is beigazolást nyert tényre való hivatkozással a belügyminisztérium elrendeli, hogy a rendelet kézhezvételétől számítva, azonnali hatállyal hasson oda a megyei prefektus, hogy állami, megyei és városi köztisztviselői helyeket a munkanélküli fiatalok elől ne foglalhassak el olyan egyének, akik az állam, a megye vagy a városnak máskülönben nyugdíjasai, utasítja a rendelet Aradmegye prefektusát arra, hogy úgy az állami, mint a megyei és a városi nyugdíjasokkal hivatali funkciókra nézve az illetékes hatóságok ne kössenek semmitéle megállapodást.

A feltűnést keltő rendelet, amelynek tendenciája kétségtelenül helyes, hivatkozik arra a törvényjavaslatra, a mely a Monitorul Oficial 982-ik, április 8-án megjelent számában látott napvilágot. Reméljük, hogy a belügyminiszter a szellemi munkanélküliek érdekeinek gyámolítása után mielőbb rá fog térni az ipari és kereskedelmi munkanélküliek érdekeinek támogatására is.

A rendelet bizonyára kellemetlenül érinti azokat az aradi nyugdíjas tisztviselőket, akik tekintettel a kis jövedelmükre, amelyből a legnagyobb gondok között is nehezen élhetnek meg, kénytelenek voltak közhivatalt vállalni. A kormány azonban nem lehetett tekintettel erre a körülményre, mert figyelembe kellett vennie a rengeteg, nyomorgó munkanélkült.

Az aradi mozik mai műsora

5, negyed 8 és negyed 10 órakor.

CENTRAL MOZGÓ: A CSAVARGÓKIRÁLY. Leszállított helyárrakkal. Ez a színes film azok közé tartozik, amelyeket a közönség visszavált. Jeanette Mac Donald és Dennis King gyönyörű hangját mindig szívesen hallgatják meg.

SELECT MOZGÓ: Premier KOMM ZU MIR ZUM RENDEZVOUS! Operett-vígjáték. R. A. Roberts, Szőke Szakáll, Lucie Englisch, Alexa Engström-mel a főszerepekben

Vizsgai jutalomkönyvek
már 21 lejtől kezdve
Sándor Ferenc könyv-
üzletében

Záróra-őrület

Ami az üzletek nyitási és zárási ideje körül hetek óta folyik, kész őrület. Nem mulik el nap, hogy a hivatalos és nemhivatalos közlések újabb zavart ne csinálnának. Előbb a hivatalos rendeletet igazította helyre a munkaügyi miniszter és megállapította, hogy a déli és esti kötelező szüneti órák az új időszámítás szerint is, ugyanolyan számú órákban lesznek, mint a keleti óraszámítás mellett voltak. Minthogy tehát reggel a nyitás nincs korlátozva, délelőtt 1—3 között van minden kereskedő szünete, kivéve a fűszereket, akiknek fél 1-től fél 3-ig van a zárórájuk, este pedig a legkésőbbi zárási idő mindenekre 7 óra, szombaton 8 óra, kivéve a fűszereket, akik 8 órakor csuknak. Arad kereskedői az új óraszámítás bevezetésekor kérték ugyan az egységes fél 1-től fél 3 órai déli zárórárt, erre azonban eddig nem érkezett elintézés a Kereskedelmi Testülethez, tehát egyelőre az általános rendelkezés érvényes.

A Kereskedelmi Testület egyébként vasárnapra, a hó 21-én délelőtt fél 12 órára gyűlésre hívja Arad összes kereskedőit, hogy a zűrzavarban állást foglaljanak és lehetőleg a reggeli nyitás és esti zárás nyári idejére egységesen megállapodjanak. A Kereskedelmi Testület helyiségében (Általános Takarékpénztár épület, hátsó lépcső, első emelet) tartandó kereskedő-ülésre, minden érdekeltet meghív a lapok útján **Domán Sándor**, elnök

Alorvosok az aradi ügyészségen. Az aradi rendőrség letartóztatásba helyezte Illés István, Guss István és Takács János aradi lakosokat, akik orvosoknak adták ki magukat, több ízben leányokat vittek lakásukra, azzal az ürüggyel, hogy megvizsgálják őket. A védtelen nőket azután kifosztották s erkölcstelen merényletet követtek el ellenük. A rendőrség ma reggel kísérte át az aradi ügyészségre a három alorvost, akiket előzetes letartóztatásba helyezte a vizsgálóbíró.

Autó és kerékpár karambolja. Kardos Béla aradi autótulajdonos autója összeütközött Györfi Tibor községi jegyző biciklijével. Az összeütközés a Kölcsey- és Batthyány utcák keresztezésénél történt, amelynek következtében az autó rongálódásokat szenvedett, aminek kijavítása 8620 leibe került. A mai tárgyaláson Györfi jegyző újabb tanúkat jelentett be, akikkel igazolni kívánja, hogy az összeütközés az autó hibájából következett be. A bíróság újabb határidőt tűzött ki a tanú kihallgatásra.

Einésztési gyengeség, vérszegénység, vesoványodás, sápadtság, mirigybetegségek, bőrkiütések, kelések, furunkulusok eseteiben a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz szabályozza a belek annyira fontos működését.

Miért nem kapott elég mandátumot a Magyar Párt? A Marosvásárhelyi Agrár Takarékpénztárnál panaszkodnak a régi fiókvezetők, Janovics Jenő győzött a Szinpártolóval együtt és más briliáns cikkeik teszik érdekessé az Erdélyi Futár ma megjelent számát.

Lamzer János felesége is öngyilkosságot kísérelt meg

A volt bankigazgató még nem nyerte vissza eszméletét, állapota változatlanul súlyos

Városszerző nagy feltűnést keltett és általános megdöbbenést váltott ki Lamzer János, az aradi Ipar és Népbank volt igazgatójának öngyilkossága. A tragikus sorsú igazgató tegnap délután megmérgezte magát és tettét csak az esti órákban vették észre. Lamzer János kórházszállításakor Pescariu dr., a belgyógyászati osztály vezetőorvosa, azonnal kezelése alá vette az öngyilkost, aki a gondos kezelése ellenére, egész nap, sőt még a késő esti órákban sem tért magához. Az öngyilkos nehéz álmához hasonló, eszméletlen állapotban fekszik a kórházi ágyon és eddig minden kísérlet arra, hogy eszméletre térítsék, hiábavalónak bizonyult.

A déli órákban meglátogatták kétségbeesett családtagjai és több barátja is megjelent

Letartóztattak egy bankigazgatót

Súlyos vádak Verisan Romulus ellen. Hogyan manipulált a Szemlaci Takarékpénztár sajtényi fiókjánál? Beváltott és újra forgalomba hozott váltók — Az igazgató ellen körözött levelet bocsátottak ki — Ma önként jelentkezett Vulpe aradi főügyésznél

Az aradi ügyészség rendelkezésére Tiplea vizsgálóbíró ma délelőtt letartóztatásba helyezte Verisan Romulust, a Szemlaci Takarékpénztár sajtényi fiókjának igazgatóját, akit **sikkasztással, hűtlen kezeléssel és váltóhamisítással vádolnak.** A feljelentés adatai szerint Verisan Romulus körülbelül három millió lejjel károsította meg az intézet igazgatósági tagjait, valamint annak betéteseit is. A rendkívül érdekes bűnügy előzményei a következők:

A Szemlaci Takarékpénztár ez év januárjában csődbe ment. Az aktívák jelentéktelenek voltak, ellenben a passzívák harminc milliót tett ki. A csődnyitással egyidejűleg megindult a bűnvádi eljárás is a bank vezetősége ellen, amelynek folyamán az igazgatóság tagjai, **Aldea Constantin, Morariu György, Mészáros Demeter, Vida Aurel, Popa Demeter, Hornoiu János, Huibach András, Gules Todor és Hay János** egyöntetűen terhelő vallomást tettek az intézet igazgatója, Verisan Romulus ellen. Vallomásaikban szenzációs részleteket mondtak el arról a páratlanul álló gazdálkodásról, amellyel az igazgató a bank betétesek pénzét kezelte. A vádak körül különösen három pont volt rendkívül súlyos az igazgatóra nézve. Az első pont szerint Verisan a bank adósaival által beváltott váltókat nem szolgáltatva vissza, bár a váltók rendezésére szolgáló pénzt felvette, hanem azokat idegen pénzintézeteknél, így a Banca Nationalánál, az Erdélyi Hitelbanknál, a Timisianánál, valamint az Arad-Csanádi Gazdasági banknál helyezte el, **(a felvett pénzt pedig saját céljaira használta fel).** A második vádpont szerint az Amerikából küldött összegeket, melyeket betétként kellett volna egyes ügyfelei nevére elhelyezni,

rokonai nevére helyezte el, vagy pedig azok számára földet vásárolt. Végül az igazgatóság tagjait, akik közül sokan egyszerű gazdálkodó emberek, ravasz fondorlattal becsapta. Üres, kitöltetlen váltóúrlapokat küldött el azokhoz, akiknek ingatlan vagyonuk volt, azzal, hogy az aláírásukra kíváncsiak azok a pénzintézetek, melyekkel a Szemlaci Takarékpénztár összeköttetésben áll, tehát aláírásaik bemutatása végett a váltót írják alá. Az igazgatósági tagok, a naiv beállításnak felültek, az üres váltókat aláírták, amelyeket azután Verisan leszámítottatott. A váltók ellenértékét az egyes pénzintézetek természetesen betáblázták az ingatlanokra s az igazgatósági tagok egy napon arra jöttek rá, hogy ingatlanuk váltókölcsönökkel vannak megterhelve. A megrémült igazgatósági tagok akkor **Gherman Dante dr., Pop Sándor dr. és Lepa Valér dr.** aradi ügyvédek útján kifogást adtak be az óvatolás, illetve betáblázási kérelem ellen. Előadták, hogy a váltók ellenértékét, másfél millió lejt Verisan ravasz fondorlattal szerezte meg a maga számára, mert a váltók aláírása nem arra a célra történt, hogy azokat pénzintézeteknél telepítse. A bűnügy polgári részének tárgyalására a törvényszék augusztus 28-án tüzte ki.

Március elején azután az igazgatósági tagok megbízásából **Gherman Dante dr.** bűnvádi feljelentést tett Verisan Romulus igazgató ellen, aki azonban látva a fejleményeket, elfüggött a Sajtényből. Hat hétig köröztek az igazságügyi hatóságok Verisánt, aki ma délelőtt önként jelentkezett Vulpe főügyész előtt, akinek rendelkezésére azután rövid kihallgatás után, Tiplea vizsgálóbíró előzetes letartóztatásba helyezte a bankigazgatót.

Egy hónappal ezelőtt eltemetett holttestet exhumálnak Nagylakon

A boncolás állapítja meg, mi volt a halál oka — Verekedés közben fejbevágott nagylaki legény állítólag az orvosi kezelés hiánya miatt halt meg — Az aradi ügyészség szerdán tartja meg a boncolást

Az aradi ügyészség rendelkezésére Nagylakon június 24-én, szerdán exhumálják Ondreu János 19 éves nagylaki legény holttestét, hogy boncolás útján állapítsák meg, mi volt a közvetlen oka a fiatal ember halálának. Az érdekes ügy-előzményei a következők:

Mintegy három héttel ezelőtt **Kmetty István** nagylaki gazdálkodó künn a község határában dolgozott Ondreu Jánossal. Munka közben veszekedés támadt közöttük s annak hevében Kmetty a kezében levő vasvillával hatalmas ütést mért ellenfele fejére. A legény ájultan

esett össze, később azonban magához tért és gyalog ment be a községbe, ahol **Opris Pál dr.** orvost kereste fel, aki megvizsgálta s a fajszebet ideiglenes kötéssel látta el. A legény másnap rosszul érezte magát, felkereste a község másik orvosát, **Landsberg dr.-t**, megvizsgáltatta magát, mire **Landsberg dr.** azt ajánlotta, hogy haladéktalanul menjen be Aradra s operáltassa meg magát. Ezt közölte **Opris dr.-ral** is, aki azonban ellenezte s azt ajánlotta, várjanak az Aradra való beszállítással vasárnapig. A legény, azonban még aznap az esti órákban meghalt. A csendőrség a halál bekövetkezése után letartóztatta **Kmetty Istvánt**, aki ellen az ügyészség emberölés büntette miatt emelt vádat s akit letartóztatásba helyeztek.

A letartóztatott nagylaki gazdálkodó ügyében védője, **Gherman Dante dr.** ügyvéd beadványt adott be az ügyészséghez, amelyben kifejtette, hogy Ondreu halála nem az ütés következtében állott be, mert több mint 24 óráig élt utána, sőt saját lábán ment el az orvoshoz. A halál oka a hiányos kezelésben keresendő és ezért kérte az ügyészséget, rendelje el a holttest felboncolását, hogy boncolás útján állapítsa meg a kiküldött bizottság a halál közvetlen okát. Az ügyészség helyt adott a kérelemnek, elrendelte az egy hónappal ezelőtt eltemetett Ondreu János holttestének exhumálását, amelyet június 24-ére tűzött ki. A boncoláson résztvevő bizottság tagjai a főügyész, a vizsgálóbíró, törvényszéki orvos, míg a védelem **Bradeanu Athanas dr. ny.** megyei főorvost kérte ellenőrző orvosnak a megejtendő boncoláshoz. A boncolás eredményétől függ, hogy **Kmetty** ellen az ügyészség csupán súlyos testi sértés címén folytatja-e az eljárást.

Izgalmas körülmények között Váradon elfogták a bucuresti-i két magyar nő gyilkosát

Harc a gyilkossal — Hajsza az uccán — A bestiális gyilkos vallomása a rendőrségen — Borzalmas vallomás — Marucz hullagyalázást követett el egyik áldozatán

Az Aradi Közlöny mai száma hosszabb cikk keretében számolt be arról a bestiális bucuresti-i kettős-gyilkosságról, amelyet Marucz József állásnélküli kőműves követett el és áldozatai két magyar nő, Kiss Anna és Kiss Erzsébet.

Már a nyomozás megkezdésekor tisztán látta a bucuresti-i rendőrség, hogy a gyilkoságot csak Marucz követhette el és hogy Erdély felé menekült. A bucuresti-i rendőrség körtáviratban elfogatási parancsot adott ki Marucz ellen és a fényképét megküldte az összes rendőrkveszturáknak. Az erélyes nyomozásnak az eredménye volt, mert a nagyváradi rendőrség két fiatalember ébersége folytán elfogta a gyilkost. Az izgalmas bűnelkövetés leírásáról az alábbi tudósításaink számolnak be:

Az elmúlt napokban Bocis futballista, a Crisana egyik ismert játékosa. Bucurestiből utazott Nagyváradra és a vonaton megismerkedett egy 60 év körüli, munkáskülső emberrel. A hosszú uton annyira megbarátkoztak, hogy amikor Váradra érkeztek, Bocis utitársát egy éjszakára szülei lakására hívta.

Másnap a rendőrségen dolga volt a futballistának, ahol meglátta Marucz fényképét és azonnal felismerte bucuresti-i utitársa és hálóvendégében Kiss Anna és Kiss Erzsébet gyilkosát.

Bocis rögtön jelentést tett a nagyváradi rendőrség bünyügyi osztályánál.

Bocis bejelentésével szinte egyidejűleg Bucurestiből két államrendőrségi detektív érkezett Nagyváradra, hogy a gyilkos kézrekerítésénél segítségére álljanak a nagyváradi rendőrségnek. Chidiosan kapitány, a bünyügyi osztály főnöke felkutatva Marucz József valamennyi ismerősét és közölte velük a bucuresti-i bűncselekményt. Az ismerősöket arra kérte a rendőrség, hogy bárhol meglátják Maruczt, fogják le és adják át a legközelebbi rendőrszemnek.

A nagyváradi államrendőrség felhívása alapján szereztek tudomást a borzalmas kettős gyilkosságról Molnár István és Kutassi Géza nagyváradi fiatalemberek, Marucz József ismerősei is, Molnár és Kutassi tegnap este az Ősi vasuti hid felé mentek, amikor a hid alatt egy gyanúsán viselkedő emberre lettek figyelmesek. Megismerték Marucz Józsefet, rárohantak és sikerült földre tenniük a menekülni akaró gyilkost.

Hatalmas tömeg verődött össze a parton. Píllanatok mulva már a rendőrség egész bünyügyi apparátusa, az összes rendőrtisztviselők és detektívek kint voltak az Ősi-i vasuti hídnál, ahol Molnár István és Kutassi Géza erősen szorongatták a rugkapalódzó gyilkost.

Marucz Józsefet bilincsbe verve kísérték fel a rendőrségre, ahol Chidiosan Gábor komisszár, a bünyügyi osztály főnöke személyesen kezdte meg

kihallgatását. Marucz József ezzel a bejelentéssel kezdte meg beszédét:

— Én öltem meg Kiss Annát és én öltem meg Kiss Erzsébetet is!

Elmondotta a gyilkos, hogy hétfőn reggel részeg állapotban tért haza a közös lakásba. Utközben még nem gondolt rá, hogy gyilkolni fog, de amint a szobába belépett, Kiss Anna durván rátámadt:

— Megint a szeretődnel töltöttem az éjszakát!
— Erre aztán elfogott az indulat — vallja a

kétszeres gyilkos — felkaptam a szekercét, amely ott volt a konyhaajtó mellett és azzal kétszer az asszony fejére sújtottam. Sikoltására és segítségkiáltásaira felébredt a leány is, erre én a fejszét megforgattam a fejem fölött és teljes erővel lesújtottam a lányra is. A fejsze csaknem kettészelte Kiss Erzsébet fejét.

— Az asszony még élt és féltem, hogy hörgésével felveri a szomszédokat — folytatja megrázó vallomását a gyilkos — ezért a fejszével addig vagdostam, amíg élet volt benne.

Az állatias gondolkodású ember vallomásának van még egy megdöbbentő részlete. Marucz beismeri, hogy a hullákkal együtt töltött éjszakákot — ezt a boncolás is megállapította — a 18 éves halott leányt meggyalázta.

A két bucuresti-i magyar nő, a szerencsétlen végű Kiss Anna és Kiss Erzsébet gyilkosát, Maruczt erős fedezettel valószínűleg még a mai nap folyamán Bucurestibe szállítják.

SPORT KÖZLÖNY

Egy góllal győzött a Hungária Váradon

— Az első félidőben a NAC vezetett — Durva játék a második félidőben — Hungária—NAC 4:3 (2:3)

Nagyváradról jelentik: A vezető gólt a 16. percben Hirzer révén a Hungária szerzi meg, míg a 35. percben éri el a második gólt. A 40. percben Rónay lövését Ujvári kiboxolja, a labdát Kocsis kapja el és az bomba-lövessel a Hungária hálójában köt ki. A 42. percben Rónay erős lövéssel a hatos vonalról egyenlít. A 44. percben hands következtében a bíró tizenegyesít itél a Hungária ellen, amely ellen élesen tiltakoznak, míg végül is beleegyeznek a tizen-

egyesbe, amelyet Rónay lö.

Közben azonban szabálytalanság történik és így a tizenegyesít végül is Bodola lövi és sikerül is gólt elérnie. A második félidőben a Hungária erős iramot diktál és a kilencedik percben Baráky egyenlít. Innen kezdve a játék eldurvul. Pintér kapus megsérül és egy negyed órát kell pihennie. A 35. percben a Hungária Varga révén éri el a mérkőzést eldöntő gólt. Bíró: Rosenberg. Ötezer néző.

Az aradi lóverseny programja

A rendezőség nagyszabású előkészületei

A szombati és vasárnapi lóversenyekre már nagyban folytatja az előkészületeket az aradi első lovasezred tisztikara, úgy, hogy ez a lóverseny előreláthatólag úgy külsőségekben, mint érdekességben felül fogja múlni mindazokat, amelyeket az utóbbi években Aradon tartottak. A pálya díszítése a legnagyobb gondossággal folyik és a vidéki versenyzők közül is már számosan megérkeztek Aradra. Szombaton délelőtt fél tíz órakor fogják megtartani az ugynevezett idomító gyakorlatokat.

Délután öt órakor caroussel lesz, utána pedig gátfutás, majd pedig lóverseny fogadásokkal. Fogadásokat három pénztárnál lehet kötni és itt egy jegy 40 lej. Vasárnap délután öt órakor kezdődik a verseny. Először caroussel lesz, majd pedig három gátfutás és öt verseny fogadásokkal. A pályát Popovici Aurel gondos irányítása mellett rendezik és már ez is biztosítéka annak, hogy az egybegyűlt közönség jól fogja érezni magát és jól fog szórakozni. A buffet sátra is már elkészült. A Városi-kávéháztól minden nyolc percben indul autobusz, amely a közönséget hat lejért szállítja ki a lóverseny-térre.

O Valószínű, hogy ismét elmarad a Nemzeti aradi játéka. Szó volt arról, hogy az ATE vendégül látja a Nemzeti csapatát Aradon. A vendégjáték az aradi dátumról eltolódott, mert a Nemzeti a „Csikók” csapatába öt játékosát adott, így nem tudott volna kompletten lejönni. Közös megegyezésre július 5-én akarták lejátszani a mérkőzést, de ekkor a „Csikók” Bucurestiben játszanak és a Nemzeti megint csak tartalékoltnak tudna lejönni és így valószínű, hogy a Nemzeti vendégjátékára csak ősszel kerül sor.

O Női footballista mutatkozik be Aradon. Vasárnap, a válogatott mérkőzés előtt, itt fog játszani a borosjenői Victoria. Ebből a csapatban játszik Románia egyetlen női footballistája, Szigeti Böske is. Az aradi sportemberek érdeklődései tekintenek a női footballista bemutatkozására elé.

Az aradi tenniszbajnokság mai eredménye

Bankett a Baross-parki kioszkban

Az aradi AKE-pályán tovább folytatták a kerületi bajnokság versenyét. A keddi és a mai versenyek eredményei egyébként a következők:

Női egyes I. o.: Aszlán Baba—Hollanderné 6:1, 6:1. Aszlán Baba—Somogyi Klári 1:6, 6:3, 6:4. Végeredmény: 1. Aszlán Baba, 2. Somogyi Klári, 3. Hollanderné és Hainal Baby.

Férfipáros. A döntőbe kerültek: Wechsler, Tancos és Dabici. Cioban, Gitta S., Gitta A. és Dörner J., Feszler F.

Vegyes páros I. osztály: Aszlán Baba, Wechsler—Waldnérné, Schwartz 6:1, 7:9. Somogyi Klári, Vámos—Aszlán Baba, Wechsler 6:1, 3:6, 9:7. Végeredmény: 1. Somogyi Klári—Vámos, 2. Aszlán Baba—Wechsler, 3. Waldnérné—Schwartz D. és Törökne—Feszler.

Vegyes páros II. osztály: 1. Somogyi Klári—Schwartz D., 2. Törökne—Feszler, 3. Martics Emma—Feszler F. és Kemény Mici—Aranyossy.

Férfi egyes II. osztály: Pataky—Feszler 8:6, 9:7. Döntőben vannak Pataky és Gitta S., 2. Feszler és Kafka.

Az AKE egyébként ma bankettet adott a Baross-parkban lévő kioszkban és ezen a banketten osztották ki a díjakat.

O Győzött a Bocskai. Gävleből jelentik: A Bocskai szép játék után, 2:0 (1:0) arányban legyőzte az ottani kerületi válogatott csapatot. Vincze és Mátéfi voltak a gólszerzők.

O A Sabaria nem jön Aradra. Az egyik budapesti sportlapban az a hír látott napvilágot, hogy a szombathelyi profiklub, a Sabaria június 27-én, szombaton itt fog játszani az AAC ellen. Érdeklődtünk az atléták vezetésénél, ahol azt a felvilágosítást kaptuk, hogy komoly formákban nem volt szó a mérkőzés lebonyolításáról és a Sabaria ajánkozása fellett napirendre tértek.

O Hitelesítik az aradi pályákat. Az aradi sporttelepek hitelesítésére még e hó végén sor kerül. A hitelesítés kapcsán osztályozni is fogják a játéktereket.

INGYEN KAPJA

e hó végéig

AZ ARADI KÖZLÖNY-t,

ha ma megrendeli.

Az előfizetést csak 1931. július 1-től számítjuk.

Tömeggyilkos banditák fantasztikus világából hazatért aradi fiatalember

Aki a földgömb másik részén is naponta olvassa az Aradi Közlönyt — Aradiak Cubában — Egy detektív érdekes megfigyelései — Ember-rakomány a tenger fenekén — Az ópium birodalmában — A nő mindenütt egyforma

A trópusi napfény forró hazájából, a nyugati-indiai szigetcsoporthoz érkezett haza Aradra, Dezsőfi Gyula hét év után. Mint fiatal gyerekmber, telve reménységgel hajózott át az oceánon, hogy Havannában próbálon szerencsét. Első időben nagyon aggasztó hírek érkeztek a fiatal Dezsőfi sorsáról. Szülei, akiknek fűszerkereskedésük van Aradon, remegve várták fiuk sorsának jobbrafordulását. Dezsőfi Gyulát nem kellett féltetni. Megbirkózott a szerencséjével. Most, mint megállapodott, biztos egzisztenciájú férfi tért vissza szüleinek látogatására. Egy kicsit belefáradt a küzdelembe és hazajött pihenni, erőt gyűjteni a további munkára.

A Mihály-uccai kis fűszerüzlet markánsarcu, deresfeji tulajdonosa és jószágos tekintetű felesége udvariasan fogadnak. Mikor megtudják mi járatban vagyok, szívélyesen invitálnak a lakásba. Szemüveges fiatalember üdvözl.

— Az Aradi Közlönynek szívesen állok rendelkezésére. Havannában minden nap olvastuk a Közlönyt — természetesen néhány héttel később, mint Aradon, mégis alig vártuk, mintha csak a legiríssebb eseményeket lestük volna. Karabin Károly járta a Közlönyt és nála gyűlnek össze az aradiak, hogy megtudják, mi újság van — Aradon. Ilyenkor otthon érezzük magunkat, haza vágyunk... A honvágyat nem tagadhatjuk le és mihelyt lehet, hazarándulunk Aradra. De sajnos, az nem olyan könnyű. Én — most értem rá először hét év után. Tizenhét napig utaztunk az Atlanti Oceánon át. A pünkösdöt is hajón töltöttük. Rengeteg spanyol utast vitt a hajó, akik mind Észak- és Közép-Amerikából hajóztak haza — Spanyolországba. Most, hogy Spanyolország köztársaság lett, tömegesen térnek vissza a spanyol kivándoroltak. Azt hiszik, hogy otthon inkább tudnak majd boldogulni. Ezerháromszáz utast vitt a hajónk, ennek háromnegyed része a spanyol köztársaságba igyekezett.

Rémregénybe illő borzalmak földje

A „cubai“ mosolyog. Bocsánatot kér, hogy nehezen beszél magyarul, s hogy néha egy-egy dallamos spanyol szót is belekever beszédébe.

— Nem, nem felejtettem el magyarul beszélni, de nehezen jövök bele. Costaricai állampolgár vagyok — természetesen spanyolul beszélek. Bizony eleinte nagyon rosszul ment a sorom odakint, amíg nem tanultam meg spanyolul. Sokat éheztem, küzdöttem, dolgoztam keservesen a mindennapi kenyérért. A vasúti sinek mellett dolgoztam, kőbányákban, voltam a Costarico és Cuba szigetek közötti légiforgalom segédpilótája.

— Ön egy ízben mint detektív is működött az Antillákon? — kérdeztük.

— Igen. Mondhatom nagyon sok érdekes eseményben volt részem. Ott naponta tele vannak a lapok bűnügyi szenzációkkal. Azóta is mindig érdeklődöm a rendőrség munkája iránt. Legutóbb is történtek olyan dolgok, amelyek érdemesek az elbeszélésre. Hogy a legérdekesebbeket említem: például a szeszcsempészet, amelyet a kínaiak lendítenek előre, igen virágzó, de ott nemcsak kábítószerek csempészésével teszik még virágzóbbá, hanem ember-rakományt is vállalnak. Felveszik a pénzt a szerencsétlenektől, akik be akarnak jutni Cubára és éjjel a kikötőbe érve, összekötözik őket és bedobják a tengerbe. Legutóbb a rendőrségnek sikerült ártalmatlanná tenni egy ilyen kalózkapitányt, akinek mint kiderült, 150 emberélet kioltása terhelte ilymódon a lelkét. A kínaiaknak itt könnyebb dolguk van mint Amerikában a csempészetnél, mivel Cubán a lakosság egyharmadrésze kínai. Havannában külön negyedük van, itt található, természetesen az ópium birodalma. Nemrégén fedeztek fel egy gazdag kínai négy házában ópiumbarlangot. A rendőrségnek sikerült a tulajdonost foglyul ejteni. Mialatt

azonban a ház többi részét átkutatták, a kínait erősen lekötözve, magára hagyták az egyik szobában. Mire a detektívek visszatértek, a kínainak nyoma sem volt. Nem hátborzongató detektívtörténetek és kalandor-filmek nagy jelenetét akartam itt elbeszélni. A valóság ez kérem, a kínai házában természetesen olyan csapóajtók és rejtekhelyekkel ellátott berendezése volt, melyet még a mai napig sem tudott a rendőrség felfedezni.

— Valamit az aradiakról, akik odakünn élnek.

— Az aradiaknak mind jó dolguk van. Hamarosan el tudtak helyezkedni és meg vannak elégedve magukkal. Ott van például az előbb említett Karabin Károly: egy amerikai vállalatnál dolgozik már hosszabb idő óta. Azután Grésnér vegyész-mérnök, Grosz Bandi, Kiss Lajos, Földvári József. Mindnyájan el tudtak helyezkedni, pedig nagyon nehéz. De ugyilátszik az aradiaknak szerencséjük volt.

Aki Havannában tanult meg magyarul

Egy bájos, fiatal szőke asszony belépése szakítja félbe Dezsőfi szavait. Első pillantásra amerikai-német nőnek nézem. Másfél éves szőke, ragyogó szemű kisfiút vezet a kezénél fogva. Dezsőfi bemutatja őket:

— A feleségem. Odakünn ismerkedtünk meg. Az édesapja orvos Németországban.

Most meglepetés következett számomra. A szép, szőke fiatalasszony megszólal — magyarul. Jobban beszél, mint a férje!

ASTORIA SZALLODA

ORADEA (NAGYVÁRAD)

Bémer-tér, a színház mellett.

Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz. Figyelmes kiszolgálás. — Olcsó árak.

F. évi június 15-én megnyílt.

— Ez itt a kis „cubai“ — mondja mosolyogva és gyermekére néz. Csodálkozásomat látva, megmagyarázza, hogyan szerezte magyar nyelvtudását:

— Ugyilátszik azért mentem ki Havannába, hogy ott megtanuljak — magyarul. Pesten voltam egyszer látogatóban évek előtt, de ott mindenki németül beszélt velem! Ott nem tudtam megtanulni a magyar nyelvet... És Havannában elsajátítottam.

A divat és a szórakozások

Majd a cubai asszonyokról, divatról, társaságról beszél.

— A nők roppant elegánsak Havannában. A fehérek asszonyai mindig a legutolsó divat szerint öltöznek. A bennszülöttek nagyon tulzoltak mindenben. Földig érő ruhában, grand-toilettekben járnak az uccán, most, hogy a hosszított szoknya a divat Párisban. Az egyetlen szórakozó hely a mozi. Van belőle vagy ötven Havannában. Estélyi ruhákban jelennek meg a hölgyek egy-egy premieren a moziban. Most két hónapig Aradon maradunk, de azután sietünk vissza Havannába, mert szeptemberben jönnek a ciklonok és akkor csaknem lehetetlen az átkelés.

Bucsuzom. Udvariasan kikísérnek és a fűszerüzlet aijájából kiáltják utánam:

— Egy Himmelsbacher nevű mechanikus is él odakint! Üdvözlötet hoztam tőle az öccsének. Az is aradi!

Nem felejtettem el.

Csányi Piroska

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Románia megújítja megegyezését Magyarországgal

Június hó végén jár le a magyar-román kereskedelmi szerződés hatálya — Október hó elsejére jósolják az új egyezmény életbelépését

Bucurestiből jelentik: A román-magyar kereskedelmi kapcsolatok kiépítése mindkét államra nézve egyaránt fontos. Romániának Magyarországgal ezidőszent a legtöbb kedvezmény jogára szorító szerződése van. Ez a szerződés februárban lejárt és akkor Magyarország Romániával provizórikus egyezményt kötött, mely június 30-ig van hatályban.

Románia tudvalevőleg a múlt év végén új vámtarifát alkotott és felmondotta összes kereskedelmi szerződéseit azzal a céllal, hogy mielőbb új, tarifális szerződéseket kössön a legtöbb kedvezmény jogára szorító egyezmények helyett. Már, februárban felmerült en-

nek tolytán a magyar-román tárgyalások terve, amit azonban el kellett halasztani más államokkal folytatott tanácskozások következtében. Románia Magyarországgal szemben is sürgeti a tarifális szerződés létesítését, erre azonban most nem kerülhet sor, mert június végéig már nincsen mód a tárgyalások befejezésére, ezért értesülésünk szerint Magyarország egyelőre újabb provizóriumot fog kötni Romániával, valószínűleg háromhónapi időtartamra, de a három hónapon belül kétségtelenül megindulnak a tárgyalások, amelyeknek célja az, hogy október 1-én már életbelépesen az új magyar-román szerződés.

A faipari szindikátus megalakítására Bucurestibe utazott Kemény György, a Lomási vezérigazgatója

Az eddigi üléseken pozitív eredményeket értek el

Kemény György, a Lomási faipari r. t. vezérigazgatója a fővárosba utazott, hogy részt vegyen azokon a megbeszéléseken, amelyeket a romániai faipari vállalatok tartanak Bucurestiben a román-jugoszláv faipari exportegyezmény és a készülő román-lengyel-jugoszláv kivitel egyezmény ügyében. A Lomási vezérigazgatója részt fog venni azokon a megbeszéléseken is, amelyeket ugyanezkor román faipari kiviteli szindikátus megalapítására vonatkozólag fognak tartani.

Értesülésünk szerint már az eddigi ülések is pozitív eredményeket produkáltak. A megbesz-

léseken egyébként a Lomásin kívül a következő vállalatok képviselői vesznek részt: Foresta, Carpatina, Ardeleana, Kalotaszegi, Gödemesterházi faipar, Feltrenelli, Bucovina, Moldova, Danubia, Alfa, Cooperativa Albina, Bistricioara, Rauz és Lalu, Xylon, Peltz, Filotto és Maxim, Feldherr, Romania Forestiera, Sinaia, Casa Padurilor, Intreprinderile Forestiera Romana.

Az eddigi üléseken Max Anhauch elnökölt, akit a megalakítandó faipari exportszindikátus elnökének is jelölnek. Max Anhauch egyébként a Bucovina r. t. igazgatója. A közgyűlésen négy albizottságot jelöltek ki. Az első bizottság az árak és az eladási feltételek kérdéséről, a második a szerződéseket fogja megtárgyalni. A harmadik bizottság azokat a módokat fogja megállapítani, hogy a nagy és kistermelők milyen feltételek mellett vehetnek részt a szindikátusban, míg a negyedik azt a viszonyt kívánja leszögezni, amely az állam és a szindikátus között fenn for. állani.

